

23.09.2015

Ryj/19

§ 232

Den av ledamoten Leo Stranius väckta motionen om främjande av återanvändning i Helsingfors

HEL 2015-001175 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade i enlighet med stadsstyrelsens förslag anse den av ledamoten Leo Stranius väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stf. biträdande stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Stranius Leo valtuustoaloite Kvsto 28.1.2015 asia 16

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledmoten Leo Stranius och 58 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors strävar att i enlighet med avfallslagets hierarki återanvända användbara saker som föremål i stället för material till exempel genom att ordna återanvändningspunkter för föremål och saker på avfallsstationerna, där vem som helst kan hämta saker och andra material gratis.

Enligt 22 § 2 mom. i arbetsordningen för stadsfullmäktige ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

I motionen konstateras att det i huvudstadsregionen uppkommer cirka 5–6 miljoner ton avfall per år, varav hushållens andel är cirka 350 000 ton. År 2012 producerade invånarna i området i medeltal 315 kilogram hushållsavfall per person. På Käringmossen mottogs år 2013 sammanlagt 499 441 ton avfall och jord.

23.09.2015

Ryj/19

Föredragande hänvisar till miljönämndens utlåtande och konstaterar att avfallslagens främsta syfte är att hindra uppkomsten av avfall. Om avfall uppkommer ska det i första hand beredas för återanvändning eller i andra hand återvinnas. Efter det kommer övrigt utnyttjande (till exempel som energi) och till sist slutbehandlingen av avfallet. Ökande av återanvändningen av saker förlänger sakernas användningstid och minskar mängden saker som blir avfall.

Huvudstadsregionens avfallshanteringsmyndighet HRM strävar att främja förbättrandet av material- och energieffektiviteten och utnyttjandet av materialströmmar i avfallshanteringen på många olika sätt bl.a. genom att fungera i samverkan med aktörer som främjar återvinning och återanvändning såsom Huvudstadsregionens Återanvändningscentral Ab. Även avfallsinformationen som HRM producerar spelar en viktig roll i främjandet av hållbar konsumtion, förhindrandet av uppkomsten av avfall, återanvändning och återvinning.

I huvudstadsregionen och i Kyrkslätt gäller HRM:s bestämmelser om avfallshantering. Enligt bestämmelserna som gäller kraven på separat insamling ska biologiskt nedbrytbart avfall och kartong sorteras i separata kärl i fastigheter med minst 10 lägenheter eller om det uppkommer minst 50 kilogram per vecka av nämnda avfallssorter. Kravet på separat insamling av glas och metall gäller fastigheter med minst 20 lägenheter eller fastigheter där det uppkommer minst 50 kilogram glas och metall per vecka. Transportsystemet för avfall som används är per fastighet, dvs. kommunalt organiserad transport av avfall.

I enligt med avfallslagen koncentreras HRM:s uppgifter till insamling av avfall från fastigheter och ordnande av avfallsbehandling. Även mottagningen av farligt avfall från hushållen och ordnandet av avfallsrådgivning och informering hör till HRM:s lagstadgade uppgifter. Utöver de lagstadgade uppgifterna ordnar HRM kompletterande avfallshanteringsservice för invånarna och företagen i området. Återvinningsnätverket i området består för tillfället av 133 återvinningsställen, där det är möjligt att lämna in förpackningsglas, metall, papper, kartong och kläder som avses för återanvändning. Även saker kan föras till HRM:s återvinningsställen med FIDA:s kärl. Återvinningsställena har placerats vid invånarnas naturliga färdleder eller till exempel i samband med köpcentrum. Underhållet av ställena, tömningen av kärlet och förandet av det insamlade materialet till återvinning och återanvändning har gjorts i samverkan med företag och producentsammanslutningar. Under våren ordnas så kallad ambulerande insamling, dit invånarna kan föra farligt avfall, elektriskt och elektroniskt avfall och metallavfall från hushållen. De ambulerande

23.09.2015

Ryj/19

insamlingsbilarna stannar på nästan 300 ställen runt huvudstadsregionen.

För avfall som inte lämpar sig för insamling per fastighet (såsom byggnadsavfall, skrymmande avfall och elektriskt och elektroniskt avfall) har HRM bemannade Sortti-stationer i Stensböle, Kånala, Käringmossen, Kyrkslätt och Rödsand i Vanda (öppnar hösten 2015). På Sortti-stationerna mottas kartong, glas, metall, papper, trädgårdsavfall och ris, renoverings- och byggavfall, blandavfall, elapparater och farligt avfall. Avfall som mottas på stationerna utnyttjas antingen som råvaror för nya produkter eller som energi eller skickas till ändamålsenlig slutförvaring. Att avfall återanvänds och återvinns främjas genom rådgivning på stationerna.

HRM konstaterar i sitt utlåtande att HRM ansvarar för att avlagda föremål som hämtas till Sortti-stationer och HRM:s övriga mottagningsplatser hanteras i enlighet med avfallslagstiftningen och enligt avfallshierarkins krav. HRM kan inte överlåta föremål som den mottagit till enskilda kunder. Enligt avfallslagen kan avfall överlåtas endast till i avfallslagen avsedda avfallsmottagare. Dessutom ska bestämmelserna om kundernas säkerhet och produktsäkerhet, elsäkerhet och datasekretess beaktas. En del av avfallet som mottas på Sortti-stationerna omfattas av producentansvaret. Ägandet av avfall som omfattas av producentansvaret, såsom elektriskt och elektroniskt avfall, övergår inte till HRM, utan hör till producentsammanslutningen.

Tack vare de i avfallshanteringsföreskrifterna utfärdade separata förpliktelserna och de kompletterande avfallshanteringstjänsterna som främjar återvinningen av avfall var återvinningsgraden av avfall som hushållen i huvudstadsregionen producerar 45 % år 2013. De nya avfallshanteringsföreskrifterna för kartong, glas och metall trädde i kraft i början av 2014. Det är sannolikt att den riksomfattande avfallsplanens målnivå på 50 % för återvinning uppnås före år 2016.

Varierande verksamhet har uppstått i anslutning till återanvändningen av saker och material. Återvinningsverksamheten i huvudstadsregionen är etablerad och det finns många mottagningsplatser som mottar saker och kläder som kan återanvändas. På avfallsstationerna finns Återanvändningscentralens mottagningspunkt för saker som återanvänds. Det finns också flera butiker. Huvudstadsregionens Återanvändningscentral Ab har också en hämtservice och Återanvändningscentralen öppnade 19.8.2015 en webbutik för använda saker, där återanvändningscentralens saker är tillgängliga för hela Finland. Användbara byggnadsdelar har en egen återvinningservice i samband med Uusix-verkstäderna på Byholmen.

23.09.2015

Ryj/19

Työ ja Toiminta ry:s verksamhet i Kvarnbäcken har upphört och det kan ha lämnat en lucka i serviceutbudet för återanvändning av saker.

I september inleder Huvudstadsregionens Återanvändningscentral en avgiftsfri verksamhet med insamlingsbilar i huvudstadsregionen. Insamlingsbilen ambulerar i bostadsområden i Helsingfors, Esbo, Vanda och Kyrkslätt. Fordonet kör runt från september till december och tar emot hela små saker, såsom kärl, skor, böcker, mattor, prydnader, hobbyutrustning och cyklar som är i gott skick men som blivit obehövlige. Insamlingen underlättar återanvändningen för invånare i olika områden och förlänger sakernas livslängd. Insamlingsbilen är till för att underlätta de vardagliga ekogärningarna och hämta servicen närmare invånare utan bil. Bilen stannar på samma hållplatser som HRM:s skrotinsamlingsbilar på våren dvs. på 284 adresser. Årligen får nästan tre miljoner saker nya hem via Huvudstadsregionens Återanvändningscentrals butiker. En miljon saker delas ut på butikernas gratisavdelningar. Användbara återvinnings saker är efterfrågade särskilt under hösten då studerande flyttar till sina egna bostäder. Återanvändningscentralens verksamhet, såsom miljöarbete och sysselsättningen av långtidsarbetslösa, grundar sig på varudonationer.

Användbara saker byter effektivt ägare också via loppmarknadsverksamheten, trots att det knappast finns statistik på det. Helsingfors har flera tiotal loppmarknader där det är möjligt att sälja egna saker som blivit obehövlige. Dessutom finns ännu FIDA:s och Frälsningsarméns loppmarknader och UFF-återanvändningsverksamheten.

Fördelen med webbaserade lösningar är att verksamheten sker utan mellanhänder och de kostnader och utsläpp som mellanlagring och onödig transport orsakar. Dyliga tjänster är bl.a. Tori.fi. Återanvändningscentralen håller på att skapa en riksomfattande verksamhetsmodell med hjälp av vilken konsumenten enkelt och lätt kan bli av med och skaffa använda saker. En prototyp av den moderna återanvändningscentralen byggs i Lahtis med miljöministeriets finansiering. Målet är att verksamhetsmodellen i den närmaste framtiden blir riksomfattande.

I motionen tas inte direkt ställning till vem som producerar tjänsten. Staden förslås dock fungera som organisatör för tjänsten. Miljönämnden ansåg i sitt utlåtande att det åtminstone inte känns motiverat att grunda en ny organisation för att främja återanvändningen. Klokare och kostnadseffektivare är att stöda och stärka de befintliga organisationerna och underlätta deras verksamhetsförutsättningar och möjligheter att erbjuda tjänster.

23.09.2015

Ryj/19

Den verksamhet som föreslås i motionen, där vem som helst kan hämta saker och material gratis, är utmanande för Återvinningscentralen. Av Återanvändningscentralens finansiering består ungefär 50 % av försäljning av donerade saker, antingen som sådana eller som förädlade. Trots att 30–40 % (2014 över en miljon saker) av alla donerade saker ges vidare gratis, är inkomsterna från försäljningen av resten av sakerna en förutsättning för Återanvändningscentralens verksamhet. I samband med sorteringsprocessen bedöms de donerade sakernas användbarhet och vid behov upprustas sakerna på Återanvändningscentralens verkstäder innan de skickas vidare för återanvändning. Särskilt i fråga om elapparater är det med tanke på säkerheten viktigt att apparaterna kontrolleras innan de ges vidare för återanvändning.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Linden, stf. biträdande stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Stranius Leo valtuustoaloite Kvsto 28.1.2015 asia 16

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.09.2015 § 818

HEL 2015-001175 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Leo Straniuksen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteerin, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 06.05.2015 § 183

HEL 2015-001175 T 00 00 03

23.09.2015

Ryj/19

Lausunto

Ympäristölautakunta päätti antaa Leo Straniuksen ja 58 muun allekirjoittajan tekemästä valtuustoaloitteesta seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunta toteaa, että aloitteessa kiinnitetään huomiota luonnonvarojen järkevän käytön kannalta tärkeään seikkaan. Jätelain ensisijaisena tavoitteena on estää jätteen syntymistä. Jos jätettä syntyy, se tulee ensisijaisesti valmistella uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrättää se. Sen jälkeen tulee muu hyödyntäminen (esim. energiana) ja viimeiseksi jätteen loppukäsittely. Tavaroiden uudelleenkäytön lisääminen pidentää niiden käyttöikä ja vähentää niiden päätymistä jätteeksi. Se, että tavaraa saisi noutaa ilmaiseksi, hyödyttäisi lisäksi kaikkein vähävaraisimpia.

Tavaroiden ja materiaalien uudelleenkäyttöön liittyen on syntynyt monenlaista toimintaa. Kierrätyskeskustoiminta on pääkaupunkiseudulla vakiintunutta ja vastaanottopisteitä, joihin uudelleenkäyttöön kelpaavaa tavaraa ja vaatteita voi viedä, on useita. Mm. jäteasemilla on Kierrätyskeskuksen vastaanottopiste uudelleenkäytettäville tavaroille. Myös myymälöitä on jo useampia. Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy:llä on myös noutopalvelu. Käyttökelpoisille rakennusosille on oma kierrätyspalvelunsa Uusix-verstaiden yhteydessä Kyläsaarella. Työ & Toiminta ry:n toiminnan loppuminen Myllypurossa on saattanut jättää aukon tavaroiden uudelleenkäytön palvelutarjontaan.

HSY aloittaa tulevana syksynä palvelun, jossa vaarallista jätettä ja metalliromua keräävien autojen mukana on myös Kierrätyskeskuksen kuorma-auto, jossa vastaanotetaan uudelleenkäyttöön kelpaavaa tavaraa.

Kirpputoritoiminnan kautta käyttökelpoinen tavara vaihtaa myös tehokkaasti tarvitsijaa, vaikka tästä ei tilastoja lienekään. Helsingissä on useampia kymmeniä kirpputoreja, joissa voi käydä myymässä omia tarpeettomaksi käyneitä tavaroitaan. Lisänä ovat vielä Fidan ja Pelastusarmeijan kirpputorit ja UFF-kierrätystoiminta.

Nettipohjaisten ratkaisujen etuna on se, että toiminta tapahtuu ilman välikäsiä ja välivarastoinnin ja tarpeettoman kuljettamisen aiheuttamia kustannuksia ja päästöjä. Tällaisia palveluja ovat mm. Tori.fi. Kierrätyskeskuksille ollaan luomassa valtakunnallista toimintamallia, joka tekee käytetystä tavarasta eron pääsemisen ja käytetyn tavarankin hankkimisen kuluttajille helpoksi ja vaivattomaksi. Uuden ajan kierrätyskeskuksen prototyyppiä rakennetaan Lahdessa ympäristöministeriön rahoituksella. Tavoitteena on, että toimintamallista tulisi lähitulevaisuudessa valtakunnallinen.

23.09.2015

Ryj/19

Ympäristölautakunnan käsityksen mukaan aloitteessa ehdotetun kaltaisen palvelun aloittamiselle ei ole periaatteellisia esteitä. Vastaanotto toiminnan laajentamisesta jäteasemilla saattaisi olla mahdollista sopia HSY:n kanssa, etenkin jos kaupunki vastaisi kustannuksista. Vastaanottopalvelun voisi tietysti avata muuallakin. Voi kuitenkin miettiä, miten palvelun aloittaminen vaikuttaisi jo olemassa oleviin palveluihin. Kaupungin kiinnostusta voi vähentää se, että Helsinki omistaa jo suuren osan Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy:stä ja tukee toimintaa jossain määrin muutenkin. Rakennusosien kierrätystoiminta on myös kaupungin järjestämää toimintaa.

On myös vaikea arvioida, tulisiko uudentyypinen palvelu uudelleenkäyttöä eli ovatko nykyiset palvelut alimitoitettuja suhteessa kysyntään. Se, että tavara olisi ilmaista, voisi tietysti hyödyttää osaa kaupunkilaisista. Käyttökelpoista tavaraa päättyy jätteeksi varmasti merkittäviäkin määriä, mutta miten se olisi saatavissa uudelleenkäytettäväksi. Etenkin tavanomaiseen jätteenkuljetukseen soveltuvien tavaroiden saaminen uudelleenkäyttöön voi olla vaikeaa. Asukkaan, joka haluaa viedä käytöstä poistamansa tavaran uudelleenkäyttöön, on joka tapauksessa nähtävä sama vaiva, kuin jos hän veisi sen vaikka Kierrätyskeskukseen. Yksi tai kaksi kaupungin järjestämää vastaanottoa lisää ei merkittävästi helpottaisi tavaroiden saamista uudelleenkäyttöön. Suurten esineiden osalta tilanne voi olla toinen, mutta uuden tuotteen oston yhteydessä myyjäliikkeet tarjoavat usein vanhojen tuotteiden vastaanottopalvelun, joka on kuluttajan kannalta vaivatonta. On myös mahdollista, että lähitulevaisuudessa tuottajavastuu koskee myös huonekaluja ja tekstiilejä. On mahdotonta arvioida, miten tuottajavastuu tulee vaikuttamaan niiden uudelleenkäyttöön.

Palvelun perustaminen ja ylläpito aiheuttaisivat kustannuksia. Toiminta vaatisi kunnolliset tilat, jotta tavarat säilyisivät käyttökelpoisina, jos niitä jouduttaisiin varastoimaan pitkään. Palvelu vaatisi myös ylläpito henkilökuntaa. Ilman kontrollia vastaanotto paikasta muodostuisi helposti pelkkä loppusijoituspaikka, jonne muualle kelpaamattomat tavarat voisi viedä ilman jätemaksua. Siinä tapauksessa suurin osa tavaroista päätyisi jätteeksi, mistä aiheutuisi jätekustannuksia. Toiminnan voisi toisaalta aloittaa pienimuotoisenakin ja laajentaa, jos sille kysyntää on. Kuten edellä todettiin, tällainen melko pienimuotoinen palvelu toimii jo HSY:n jäteasemilla Kivikossa ja Konalassa.

Aloitteessa ei suoraan oteta kantaa siihen, kuka olisi palvelun toteuttaja. Kaupunkia esitetään kuitenkin palvelun järjestäjäksi. Ympäristölautakunnan mielestä ainakaan uuden organisaation perustaminen edistämään uudelleenkäyttöä ei tunnu perustellulta. Järkevämpää ja kustannustehokkaampaa olisi tukea ja vahvistaa

23.09.2015

Ryj/19

olemassa olevia organisaatioita ja helpottaa niiden toimintaedellytyksiä ja kykyä tarjota palvelua.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Hannu Arovaara, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32014
hannu.arovaara(a)hel.fi